

פרשת שלח

ה' יתעלה שמו בותן שחר טוב ליראיו

במדבר פרק יד פסוקים כד-לח

כד וְעַבְדֵי כָּלֵב עֲקַב הָיְתָה רוּחַ אַחֲרַת עַמּוֹ וַיִּמְלֵא אַחֲרֵי נְהַבִּיאֲתוּי
אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה וַיִּזְרְעוּ יוֹרְשָׁנָה... ל אִם אַתֶּם תָּבֹאוּ אֶל
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת יָדֵי לְשַׁכֵּן אֹתְכֶם בָּהּ כִּי אִם קָלֵב בֶּן יִפְנֶה
וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן... לֹח וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן וְכָלֵב בֶּן יִפְנֶה חִיו מִן הָאֲנָשִׁים
הָהֵם הַחֹלְכִים לְתוֹר אֶת הָאָרֶץ.

שאלה

למה יהושע בן נון עליו השלום וכלב בן יפונה עליו השלום מוזכרים 3 פעמים
שלא חטאו בחטא המרגלים? למה לא מספיק לכתוב פעם אחת שהם לא היו
בחטא המרגלים?

ועוד:

כשמסתכלים על **פסוק כ"ד** מוזכר רק כלב בן יפונה עליו השלום, הרי לא רק
כלב בן יפונה עליו השלום התנגד למרגלים אלא גם יהושע בן נון עליו השלום
התנגד למרגלים אם כן למה יהושע בן נון לא מוזכר בפסוק הזה הרי גם הוא
התנגד למרגלים?

ועוד:

כשמסתכלים על **פסוק ל'** מוזכרים גם כלב בן יפונה עליו השלום וגם יהושע
בן נון עליו השלום, אבל כלב בן יפונה עליו השלום מוזכר ראשון, למה כלב
בן יפונה עליו השלום מוזכר ראשון בפסוק ולא יהושע בן נון עליו השלום?

ועוד:

כשמסתכלים על **פסוק ל"ח** רואים שמוזכרים גם כלב בן יפונה עליו השלום וגם
יהושע בן נון עליו השלום, אבל יהושע בן נון עליו השלום מוזכר ראשון וכלב
בן יפונה עליו השלום מוזכר שני, למה בפסוק הזה יהושע בן נון עליו השלום

מוזכר ראשון ואילו בפסוק הקודם דווקא כלב בן יפונה עליו השלום מוזכר ראשון?

תשובה

בגלל חטא המרגלים ה' יתעלה שמו גזר 3 גזירות:

גזירה ראשונה:

מי שנאץ את ה' לא משנה באיזה גיל הוא היה גם למטה מגיל 20 וגם למעלה מגיל 60 גם ימות. וזה כתוב בפסוק (במדבר יד, כג): "אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם וכל מנאצי לא יראה".

גזירה שנייה:

כל מי שבגיל 20 עד גיל 60 ימות במדבר ולא יכנס לארץ ישראל, בין אם חטאו ובין אם לא חטאו זאת גזירה כללית על כל ישראל בר מינו. וזה כתוב במפורש בפסוק (במדבר יד, כט): "במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקדיכם לכל מספרכם מן עשרים שנה ומעלה אשר הלינתם עלי".

גזירה שלישית:

על המרגלים עצמם שהם לא מתו אחר כך במדבר אלא הם מתו סמוך לחטא. וזה כתוב בפסוק (במדבר יד, לו): "וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במנפה לפני יי".

בגזירה הראשונה - מופיע רק כלב בן יפונה

(פרק יד פסוק כד) ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחריו והביאתיו אל הארץ אשר בא שמה וזרעו יורשנה...

כלפי הגזירה הראשונה: "וכל מנאצי לא יראה" את יהושע בן נון עליו השלום לא צריך לסלק מהגזירה מכיון שהוא אף פעם לא היה בכלל המרגלים, הוא מההתחלה התנגד למרגלים ומההתחלה המרגלים ידעו שהוא נגדם, אלא רק את כלב בן יפונה עליו השלום צריך לסלק מהגזירה, שבהתחלה הראה למרגלים שהוא כאילו איתם ורק אחר כך השתיק אותם. אבל יהושע בן נון עליו השלום שמההתחלה הראה להם שהוא לא יחד איתם אותו לא שייך להוציא מהגזירה הזאת של "מנאצי" כי מההתחלה הוא לא היה

איתם ולכן בגזירה הזאת מוציאים מהגזירה רק כלב בן יפונה, ולא את יהושע בן נון. כי הוא נלחם במרגלים כבר מההתחלה. וכל מה שבהתחלה כלב בן יפונה עשה את עצמו כאילו הוא איתם זה כדי לגבור עליהם אחר כך. ולכן התורה מדגישה שכלב בן יפונה רוח אחרת היתה עמו ובכלל לא השתתף במרגלים גם לא בהתחלה ומההתחלה הוא כבר תכנן להיות נגד המרגלים.

הגזירה השנייה - מופיע כלב בן יפונה ראשון ויהושע בן נון שני

(פרק יד פסוק ל) **אם אתם תבאו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשפן אתכם ביה כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון.**

בגזירה השנייה שהיתה לכל כלל ישראל מבין 20 שנים ועד גיל 60, בין חטאו בין לא חטאו, יהושע בן נון וכלב בן יפונה פלטו מהגזירה כי הם לא רק שלא חטאו אלא שנלחמו וניסו לבטל את דברי המרגלים.

וכשהעם אמר (במדבר יג, כח-ל): **כח אפס כי עז העם הישב בארץ והערים בצורות גדולות מאד ונחם ילדי הענק ראינו שם... ל ויחם כלב את העם אל משה ניאמר עלה נעלה ונרשנו אותה כי יכול נוכל לה.**

ואחר כך כתוב על כלב בן יפונה ויהושע בן נון ששניהם קורעים את הבגדים ואומרים לעם: "הארץ טובה ואל תמרדו בה". כאן רואים בפסוקים שכלב בן יפונה פעמיים מתנגד למרגלים פעם אחת כאן ופעם אחת בפסוק "ויהס כלב", ויהושע בן נון התנגד לעם רק פעם אחת כששניהם קרעו את הבגדים. רואים שכלב בן יפונה יותר התנגד, לכן בפסוק כתוב כלב בן יפונה ראשון ורק אחר כך יהושע בן נון (פרק יד פסוק ל): **אם אתם תבאו אל הארץ אשר נשאתי את ידי לשפן אתכם ביה כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון.**

הגזירה השלישית - יהושע בן נון מופיע ראשון וכלב בן יפונה שני

לח ויהושע בן נון וכלב בן יפנה היו מן האנשים ההם ההלכים לתור את הארץ. כאן הגזירה מופנית לעבר המרגלים בעצמם שמתו במגפה על ידי ה' יתעלה, ומכיון שיהושע בן נון כבר מההתחלה הראה למרגלים שהוא לא יחד איתם

אז הוא כתוב בפסוק ראשון לפני כלב בן יפונה. כי כלפי המרגלים כבר מההתחלה הוא נלחם איתם ולכן יהושע בן נון נכתב ראשון.

בים סוף בני ישראל התלוננו למה יצאנו ממצרים ולא קבלו עונש

שמות פרק יג פסוקים ט"ד

ט וַיִּרְדּוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵיהֶם וַיִּשְׁיִגּוּ אוֹתָם חַנְיָהּ עַל הַיָּם כָּל סוֹס רֶכֶב פָּרָעָה וּפָרָשָׁיו וַחִילוּ עַל פִּי הַחֵירָת לִפְנֵי בַעַל צַפֶּן. י וּפָרָעָה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וַהֲנִה מִצְרַיִם נֹסַע אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יי'. יא וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה הַמְּבִלִי אִין קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לְמוֹת בַּמִּדְבָּר מִה זֹאת עָשִׂיתָ לָנוּ לְהוֹצִיאֵנוּ מִמִּצְרַיִם. יב הֲלֹא זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְּמִצְרַיִם לֵאמֹר חַדְל מִמְּנוּ וְנַעֲבֹדָה אֶת מִצְרַיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבַד אֶת מִצְרַיִם מִמִּתְּנוּ בַּמִּדְבָּר. יג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת יי' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם. יד יי' יִלְחַם לָכֶם וְאַתֶּם תִּחַרְשׁוּן.

שאלה

בפסוקים כאן אנו רואים שיש דמיון בין התלונות של בני ישראל בחטא המרגלים לבין האמירה שלהם בים סוף. בחטא המרגלים הם אמרו (במדבר יז, ב-

:א)

ב וַיִּלְלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם כָּל הָעֵדָה לֹו מִתְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה לֹו מָתָנוּ. ג וְלָמָּה הִי מִבִּיא אֶתְנוּ אֶל הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְנַפְל בְּחָרֵב נָשִׁינוּ וְשָׁבְנוּ יְהִיו לְבוֹז הֲלוֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב מִצְרָיִמָּה.

גם כאן בחטא המרגלים הם פוחדים למות כי העם שיושב בכנען חזק מאוד, וגם כאן הם פוחדים למות במדבר ורוצים לחזור למצרים במקום להיכנס לארץ ישראל. אם כן לכאורה לא ברור למה בחטא המרגלים היה עונש מוות ואילו בים סוף לא נענשים? לכאורה בשני המקומות האמירה דומה?

תשובה

ההבדל בין שני המקרים הוא: שבים סוף הם רק התחילו לנסות את ה' ולהתנגד למשה רבינו עליו השלום מה שאין כן בחטא המרגלים כתוב במפורש שזה כבר 10 פעמים שהם מנסים את ה'.

במדבר פרק יד פסוק כב

"כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת כְּבֹדִי וְאֶת אֶתְנִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם וּבְמִדְבַר וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עָשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי."

זה אומר שבחטא המרגלים הם הגדישו את הסאה ולכן בא העונש הגדול. ומכאן יש להבין מדוע חמור מאוד מי שמאחר את החזרה בתשובה שלו לה'. מפני שבהתחלה שהוא לא מגדיש את הסאה עוד העונש מתעכב, ויש לו אפשרות לחזור בתשובה יותר בקלות כי לא חווה את הסבל של העונש. אבל שמאחר לחזור בתשובה ואומר לעצמו: יש עוד זמן ממילא ה' רחום וחנון ויחכה לי זה אור להגיד כי אף פעם אין לדעת מתי ה' יעניש ולפעמים העונש כל כך כבד עד שקשה מאוד לחזור בתשובה.

משנה תורה לרמב"ם ספר המדע הלכות תשובה פרק ו הלכה ג

וְאִפְשָׁר שִׁחְטָא אֲדָם חֲטָא גְדוֹל אוֹ חֲטָאִים רַבִּים עַד שְׂיִתֵּן הַדִּין לְפָנָי דִּין הָאֲמַת שְׂיִהֵא הַפְּרֵעוֹן מִזֶּה חֲחוּטָא עַל חֲטָאִים אֱלוֹ שְׁעָשָׂה בְּרִצּוֹנוֹ וּמִדְעָתוֹ שְׂמוֹנְעִין מִמֶּנּוּ הַתְּשׁוּבָה וְאִין מְנִיחִין לוֹ רְשׁוּת לְשׁוּב מְרִשְׁעוֹ כְּדִי שְׂיִמּוֹת וַיֵּאבֵד בְּחֲטָאוֹ שְׁעָשָׂה...
נִמְצְאָתָא אֹמֵר שְׁלֵא נָזַר הָאֵל עַל פְּרָעָה לְהִרְעֵ לְיִשְׂרָאֵל. וְלֹא עַל סִיחּוֹן לְחֲטָא בְּאֲרָצוֹ. וְלֹא עַל הַכְּנַעֲנִים לְהִתְעִיב. וְלֹא עַל יִשְׂרָאֵל לְעַבְדַּ עֲבוּדָה זָרָה. אֲלֵא כִּלְן חֲטָאוֹ מַעֲצָמָן וְכִלְן נִתְחַיְבוּ לְמַנְע מִתֵּן הַתְּשׁוּבָה.

הסבר

לפעמים אדם עושה חטאים מרובים עד שהוא נותן את הדין לפני בורא עולם יתעלה שמו לעד, והעונש שלו הוא שלא יכול לחזור בתשובה חס וחלילה והוא הביא את זה על עצמו שמונעים ממנו לעשות תשובה, כמובן שאם יתגבר על המניעות ויחזור בתשובה לא יסגרו לפני את דלתות התשובה.

כי תמיד ה' מקבל את התשובה אבל המניעות יהיו כל כך גדולות עד שיהיה לו קשה מאוד לחזור בתשובה. והסיבה לכך לפעמים זה הריבוי עבירות עד שמגיע רגע חס וחלילה שה' אומר (במדבר יד, כב): "כִּי כָל הָאֲנָשִׁים הָרְאִים אֶת כְּבֹדִי וְאֶת אֶתְחִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם וּבְמִדְבַר וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשָׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְקוֹלִי".

ועוד:

בימינו בעוונותינו הרבים יש מחלה שנקראת: "אל תדאג יהיה בסדר", המחלה זאת קשה מאוד מפני שאדם כל רגע מכניס את עצמו לסכנה גדולה מאוד ואומר לעצמו: כמו בפעמים האחרות שהייתי בסכנה הזאת ניצלתי ולא קרה לי כלום, אז כנראה גם עכשיו לא יקרה לי כלום ו"אין מה לדאוג יהיה בסדר", וזאת טעות שיכולה לעלות לו בחיים חס וחלילה.

לדוגמא נושע במהירות במכונית וכשמעירים לו: למה אתה נוסע מהר ולא זהיר? התשובה שלו: אל תדאג יהיה בסדר. וכך 10 פעמים הכניס את עצמו לסכנות גדולות מאוד עד שבפעם העשירית הוא נהרג בתאונת דרכים.

וזאת טעות גדולה מאוד מפני שעד עכשיו ה' ריחם עליך ולא נתן לך עונש ויכולת לשפר את המעשים שלך. אבל מי מביטיח לאותו אדם שגם הפעם ה' ידחה לו את העונש, ולכן כדי לא להגיע למצב שאדם מגדיש את הסאה הוא חייב להפסיק כל התנהגות נגד התורה הקדושה ולקיים מצוות מתוך יראת שמים ואהבת ה' כדי שלא יהיה מאוחר חס וחלילה.

ועוד:

אורחות צדיקים שער התשובה שבע סיבות למה יש לאדם לחזור בתשובה כמה שיותר

מוקדם

(א) כי עבודת התורה והיראה וכל המעלות שהאדם חייב המה רבים מאוד מאוד וכדי להגיע למעלות ויראה וידיעת התורה הוא צריך הרבה זמן.

(ב) אם יאחר תשובתו עד שיכניס ויאסוף כסף אז במקום לחזור בתשובה הוא יחמוד יותר כסף וכך הלאה ולא יהיה לו זמן לחזור בתשובה ימות בחטאו חס וחלילה.

(ג) לחזור בתשובה זה לא ברגע אחד וצריך זמן כדי להפטר מהחטא.

(ד) כשמחכה עם החזרה בתשובה היצר הרע הולך ומתגבר והלב גם מתקשה וקשה לחזור בתשובה כי התרגל לעבירות וקשה לעזוב אותן. וגם יחשוב שהעבירות אצלו נעשות כהיתר.

(ה) אדם לא יודע מתי הוא ימות ואם יאחר לחזור בתשובה אולי ימות קודם חס וחלילה ולא יוכל לחזור בתשובה?

(ו) כשעובר הרבה זמן הוא כבר שכח על אילו עבירות הוא צריך לחזור בתשובה, וגם בגלל שעבר הרבה זמן מהעבירות החמורות שעשה, הוא לא ידאג מהעבירות האלו כמו שדאג בסמוך לזמן שעשה את העבירות החמורות.

(ז) ככל שהוא מתבגר הגוף והנפש שלו נחלשים וגם הכח של היצר הרע נחלש ולכן השכר שיקבל על החזרה בתשובה לא יהיה גדול כמו השכר שמקבל על חזרה בתשובה כשהיה צעיר מלא בכוחות והתגבר על העבירות בכח גדול מאוד.

ועוד:

משל - לבזבז את החיים על שטויות

מלך אחד טעה ביער והגיע הלילה, והרגיש שהוא בסכנה גדולה מאוד כי ביער יש חיות טורפות וזאת סכנת חיים ממש. הוא רעד מרוב פחד וקור גדול שהיה באותו הלילה, והתחיל לחפש איפה הוא יכול להתחבא עד הבוקר.

הוא ראה מרחוק בקתה שדולק בה אור, אבל חשש להגיע לשם מפני שאולי נמצאים שם שודדים שיכולים להרוג אותו, אבל מחוסר ברירה הלך לשם כי זה עדיף מלהישאר ביער חשוף לסכנה של חיות טורפות.

כשדפק בדלת הוא הופתע שפתח לו את הדלת איש חביב מאוד, שהכיר את המלך ורצה מאוד לעזור לו. מיד האיש נתן למלך להתרחץ עם מים חמים, הגיש לו ארוחה טובה מאוד הציע לו מיטה לישון. ואמר למלך: אדוני המלך מחר בבוקר אקח אותך לארמון המלוכה כי אני מכיר היטב את היער.

למחרת החזיר האיש את המלך לארמון בריא ושלם, המלך התרגש מאוד ירדו לו דמעות חיבק ונישק את האיש ואמר לו שהוא רוצה לתת לו פרס על שהציל את החיים שלו והבטיח לו שבזמן מיועד הוא יבוא לאוצרות המלכות שלו, יכנס לחדר האוצרות ל-5 דקות, וכל מה שיוכל לשים בתיק שלו ב-5 דקות

יהיה שלו. כולל יהלומים כולל זהב כולל כסף פשוטו כמשמעו מה שיוכל לשים בתיק יהיה שלו האיש שמח מאוד.

כשהיועצים של המלך שמעו את מה שהבטיח המלך לאיש שהציל את החיים שלו הם נחרדו מהרעיון של הפרס שרוצה המלך לתת לאותו איש והזהירו את המלך שב-5 דקות האיש יכול לקחת רכוש גדול מהמלך, ולרוקן את חדר האוצרות, ולכן צריך לבטל מה שהבטיח המלך.

המלך אמר ליועצים שאי אפשר שכשמלך מבטיח משהו ולא מקיים אז שימצאו פתרון אחר. ואז אחד היועצים אמר למלך: יש לי רעיון, בואו נעקוב אחרי האיש כמה ימים ונראה אילו דברים הוא אוהב מאוד, ואז בפתח של חדר האוצרות נשים את הדברים האלו.

הוא יבזבז את ה-5 דקות האלו לדברים האלו שהוא אוהב ואז במקום לקחת המון אוצרות הוא יקח הרב פחות וכך נציל את העושר של המלך. המלך שמח מאוד ונתן הוראה לבצע את הרעיון של אותו יועץ.

ובאמת ואחרי מעקב צמוד גילו אנשי המלך שהאיש מאוד אוהב לגלוש באינטרנט ימח שמו וזכרו, לראות סרטים, וגם אוהב עוגות, וגם אוהב מוזיקה. ואז הכינו מראש את 3 הדברים האלו בפתח חדר האוצרות.

כשהגיע האיש שהציל את המלך עם תיק גדול לקחת את האוצרות, הסבירו לו את הכללים של המלך. שהוא נכנס רק ל-5 דקות, ומה שהוא לוקח זה שלו, אבל אין לו רשות לקחת כלום אחרי שהפעמון מצלצל ומסמן שנגמרו ה-5 דקות, והאיש הבין והסכים וחתם על מסמכים של התקנון שהגישו לו אנשי המלך.

כשעמד להיכנס לחדר האוצרות באו מלצרים עם עוגות הכי טעימות שראה בחיים שלו והציעו לו לאכול, והוא לקח קצת מכל מגש ובזבז 2 דקות. וכך נשאר לו עוד 3 דקות... הוא נזכר שהוא צריך להיכנס לאוצרות ולקחת רכוש גדול מאוד ואמר לעצמו: מה אני מבזבז זמן על עוגות? עדיף שאני אקח מהאוצרות של המלך ואחר כך אוכל לקנות את העוגות האלו בכל כמות שארצה.

האיש נכנס לחדר האוצרות שמח וטוב לב, כולו מאושר על ההזדמנות הנפלאה שנפלה בחלקו, ופתאום ראה מחשב ענק עם מסך ענק עם אינטרנט

ימח שמו וזכרו מהיר מאוד, והתחיל מיד לשחק עם העכבר, והעלה סרטים במהירות מסחררת וכך התחיל לדלג במהירות מסרטון לסרטון, וכך עברו עוד 2 דקות.

כששם לב שהוא מבזבז זמן לחינם מיד הפסיק את הטיפול באינטרנט ימח שמו וזכרו, ופתח את התיק כדי להכניס אליו אוצרות ופתאום להקת המנגנים של המלך התחילו לנגן יצירות מוזיקליות הכי יפות ששמע אי פעם בחיים שלו.

האיש היה מוקסם מהם והתחיל הקשיב וכך עברו 60 השניות האחרונות שלו בחדר האוצרות, וכשבא להכניס יהלום אחד ויחיד לתוך התיק לפתע צלצל הפעמון ושומר המלך אמר לו: נגמרו 5 הדקות שלך בחדר האוצרות ואין לך רשות לקחת כלום. אם תעז לקחת משהו אתה תמות.

האיש התחיל לילל ולבכות ולמשוך את השערות שלו ולהרביץ לעצמו ופנה למלך בקול מילל ובכי חזק: אדוני המלך תרחם עלי אני מתחנן אליך תן לי עוד דקה תוספת זמן, לא הספקתי לקחת כלום תרחם עלי תן תוספת זמן? ענה לו המלך: היו לך 5 דקות לקחת מה שאתה רוצה ולהיות עשיר, אבל אתה בזבזת אותן על עוגות טעימות ועל גלישה באינטרנט מהיר ימח שמו וזכרו, ואחר כך שמעת מוזיקה, אתה אשם וזאת הבעיה שלך כי אתה הבאת על עצמך את הדבר. עשית טעות חמורה מפני שבאת לכאן במטרה להספיק כמה שיותר לקחת אוצרות ולהיות עשיר גדול מאוד אבל אתה בעצמך בחרת לא לאסוף את האוצרות ובמקום זה לבזבז את הזמן על תענוגות.

נמשל

אדם בא לעולם הזה כדי לאסוף יהלומים של תורה ומצוות, ופתאום הוא רואה אינטרנט ימח שמו וזכרו ומבזבז את הזמן שלו שעות על גבי שעות יום וליילה בגלישה. ולא רק שמבזבז את הזמן אלא מסתכל על דברים שה' לא מרשה להסתכל וזה כבר חטא על פשע.

ואחר כך הולך למשחקי כדור עגל בארץ ובחוץ לארץ, ו"נהנה" לראות גוים ויהודים רודפים אחרי כדור עגל, מול קהל אלפים ששואג: גוללללל... מבזבז שעות וימים על טיולים ברחבי הארץ ובעולם. מתארח בבתי מלון מפוארים

חי "חיים משוגעים", מכוניות פאר מסעדות וקונדטוריות "מפנקות" עם עוגות טעימות.

לא מתפלל לא לומד תורה לא מניח תפילין, לא שומר שבת הולך לישון מאוחר בלילה וקם מאוחר ביום וחי כמו פרפר "חפשי ומאושר". אבל יש רגע שמגיע **מלאך המוות** ולוקח אותו לעולם האמת ושם בעולם האמת רואה את כל האוצרות שהפסיד ולא לקח.

רואה איך כל החברים שלו בגן עדן והוא נשאר בלי כלום ועוד סובל את העונשים הכבדים של הגיהנום. וצועק ובוכה ומילל אבל אי אפשר להחזיר את המצב לקדמותו מפני שנגמרו 70 השנים שיכל לאסוף אוצרות. ה' ירחם עלינו ועל כלל ישראל אמן ואמן.

כשרציתי לא רצית עכשיו שאתה רוצה איני רוצה.

שמות פרק ג פסוקים ביה

ב וַיִּרְא מְלָאךְ יי' אֵלָיו בְּלִבְתּוֹ אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיִּרְא וַהֲגִה הַסֵּנֶה בְּעֵר בָּאֵשׁ וַתִּסְנֶה אֵינָנוּ אֶכֶל. ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הַמְּרָאָה הַגְּדוֹלָה הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסֵּנֶה. ד וַיִּרְא יי' כִּי סָר לְרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַיְיָ. ה וַיֹּאמֶר אֵל תִּקְרַב הַלֵּם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמָּת קֶרֶשׁ הוּא.

הסבר

כשמשה רבינו עליו השלם הלך לרעות את צאן יתרו במדבר כי התרחק מהגזל, והמדבר הוא שטח הפקר שלא שייך לאף אחד, הוא ראה את הסנה שבו ער באש אבל הוא לא אוכל הכוונה לא נשרף באש.

משה רבינו עליו השלום התקרב לסנה ורצה לראות למה הסנה לא נשרף וכשה' יתעלה שמו ראה שמשה רבינו עליו השלום מתקרב לסנה, ה' יתעלה קרא למשה רבינו ואמר לו: של נעליך מעל רגליך כי המקום שאתה דורך עליו הוא אדמת קודש. באותו זמן היתה אפשרות למשה רבינו עליו השלום לראות את פניו של ה' יתעלה ולכן כיסה את פניו מרוב הפחד.

שמות פרק לג פסוקים יח-כג

יח וַיֹּאמֶר תְּרַאֲנִי נָא אֵת כְּבוֹדְךָ. יט וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבֵי עַל
פְּנֶיךָ וְקִרְאתִי בְשֵׁם יי' לְפָנֶיךָ וְחִנַּתִּי אֵת אֲשֶׁר אַחַן וְרַחֲמֹתַי אֵת אֲשֶׁר
אֲרַחֵם. כ וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֵת פָּנַי כִּי לֹא יִרְאֲנִי הָאָדָם וְחִי.
כא וַיֹּאמֶר יי' הִנֵּה מְקוֹם אֹתִי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר. כב וְהָיָה בְּעֵבֶר
כְּבָדִי וְשִׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׁכַּתִּי כַּפֵּי עֲלֶיךָ עַד עֶבְרֵי.
כג וְהִסַּרְתִּי אֵת כַּפֵּי וְקִרְאתִי אֵת אַחֲרָי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ.

הסבר

משה רבינו עליו השלום רצה לראות את פניו של הקב"ה ואמר לו הראני נא את כבודך, וה' יתעלה אמר למשה רבינו עליו שלום לא תוכל לראות פני כי לא יראני האדם וחי. ואחר כך הבטיח בורא עולם יתברך למשה רבינו עליו השלום שהוא יראה את אחוריו אבל את הפנים שלו הוא לא יראה.

שאלה

למה בסנה הסכים הקב"ה יתעלה שמו להראות את פניו למשה רבינו עליו השלום ואילו אחר כך במדבר אחרי מתן תורה לא הסכים בורא עולם להראות למשה רבינו את פניו?

ועוד:

הרי בסנה זה היה לפני מתן תורה ולפני שמשה רבינו הגיע לדרגת נבואה גדולה, ובכל זאת ה' יתעלה הסכים שמשה רבינו עליו השלום יראה את הפנים שלו, אבל אחר כך אחרי מתן תורה ואחרי שמשה רבינו היה בשמים 40 יום והתעלה מאוד בדרגות הנבואה יותר מאשר היה בזמן הסנה ובכל זאת בורא עולם לא מסכים להראות למשה רבינו את פניו, למה הרי משה רבינו היה כבר הרבה יותר גדול בנבואה ולכאורה כן היה ראוי לראות את פניו של ה'?

ועוד:

אם בסנה משה רבינו היה בדרגה כן לראות את הפנים של ה' יתעלה שמו אז קל וחומר שאחרי מתן תורה שמשה רבינו יהיה בדרגה לראות את הפנים של ה' יתעלה, ובכל זאת רואים שה' לא מסכים להראות למשה רבינו את הפנים שלו מדוע?

מסכת ברכות דף ז עמוד א

"וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת פְּנֵי" (שמות לג. ב). תנא משמיה דר' יהושע
 בן קרחא כך אמר לו הקב"ה למשה: כשרציתי לא רצית עכשיו
 שאתה רוצה איני רוצה.

משה רבינו עליו השלום יכל לראות את הפנים של בורא עולם יתעלה שמו
 לעד, אבל מכיון שכיסה את פניו כי פחד לא ראה את הפנים של ה' יתעלה
 שמו, ולכן אחר כך אחרי מעמד הר סיני שמשה רבינו עליו השלום כן רצה
 לראות את הפנים של בורא עולם יתעלה שמו, כבר לא יכל כי ה' יתעלה אמר
 לו: כשאני בסנה רציתי שתראה את פני לא רצית עכשיו שאתה רוצה אני לא
 רוצה.

ומכאן אנחנו צריכים ללמוד שיש הנהגה כזאת שאדם יכול לקבל מעלה
 משמים, ואם לא ינצל אותה ויקח אותה שוב לא יוכל להגיע ולכן צריך לנצל
 את כל החיים שלנו לעליה בתורה ויראת שמים כדי שנוכל להשיג את כל מה
 שאנחנו יכולים להשיג בדרגות רוחניות.

כשאני רציתי אתה לא רצית עכשיו שאתה רוצה אני לא רוצה

היתה אשה שהתקרבה ליהדות וחזרה בתשובה שלמה לבורא עולם והתחילה לקיים תורה
 ומצוות, אבל בעלה לא הסכים בשום פנים לחזור בתשובה, אמנם הוא לא הפריע לה לקיים
 תורה ומצוות, אבל הוא בעצמו לא היה מוכן לחזור בתשובה. האשה התפללה עליו ודברה
 אתו ושכנעה כמה שיכלה אבל הוא לא הסכים.

לאחר התייעצות עם רבנים מעולם התשובה אמרו לה תרשמי אותו לסמינר ערכים ואז
 בסמינר אולי אחרי הדרשות והשיעורים וההוכחות שהתורה אמת הוא ירצה לחזור
 בתשובה, ככה לעשות דברים בלי להרוס את השלום בית. והכל יהיה מתוך אהבה. היא
 רשמה את עצמה ואת בעלה לסמינר הקרוב שהיה והכל היה בהסכמת הבעל והיא שמחה
 מאוד וחיכתה בקוצר רוח לתחילת הסמינר כדי שתוכל לראות את בעלה חוזר בתשובה.
 אבל למורת רוחה כמה ימים לפני הסמינר הבעל הודיע לה שהוא מתחרט ולא רוצה ללכת
 לסמינר חזרה בתשובה והיא נאלצה אחרי ששילמה להתקשר לאחראים על ההרשמה כדי
 לבטל את ההרשמה שלהם ושיחזירו להם את הכסף.

במשרדי הרישום של הסמינר הבינו את הבעיה שלה ואמרו לה שיחזירו לה את הכסף
 ומצד שני שלא תתייאש ותנסה עוד פעם לשכנע את בעלה להירשם לסמינר הבא. וכך
 עשתה המשיכה לשכנע את בעלה עד שהסכים ללכת לסמינר החזרה בתשובה, והיא
 נרשמה ושלמה מראש על הסמינר.

אבל עוד פעם ממש סמוך לתחילת הסמינר הבעל שוב התחרט והודיע לה שהוא לא מוכן ללכת לסמינר ושתבטל את ההרשמה ותבקש את הכסף בחזרה, היא התחננה אליו שכבר לא נעים לה לבקש חזרה את הכסף כי פעם אחת כבר החזירו לה, אבל הבעל לא היה מוכן לשמוע ובחוסר ברירה היא התקשרה עוד פעם לבטל את ההרשמה לסמינר ועוד פעם הסכימו להחזיר לה את הכסף כי הבינו את המצוקה שלה ושלא היתה אשמה.

בפעם השלישית ששכנעה אותו ללכת לסמינר ונרשמה עוד פעם חוותה את החוויה של הביטול של הבעל ברגע האחרון ועוד פעם היא ביטלה את ההרשמה ועוד פעם החזירו לה את הכסף. וכשהתחיל הסמינר ביום השני לפעילות של הסמינר האי הצליחה לשכנע את הבעל לבוא איתה לסמינר והתקשרה לאחראים ואמרו לה שכבר הסמינר התחיל וכבר אין מקום בחדרים.

היא בכתה והתחננה שימצאו לה פתרון ואחרי כמה שעות התקשרו אליה ואמרו לה שאחד הרבנים שמע על המצוקה שלה והוא החליט לוותר על החדר שלו במלון לטובת לינה באחד המחסנים במלון עם מיטה שיכניסו לו שם העיקר שהבעל יסכים ללכת לסמינר והיא שמחה מאוד לשמוע ונסעו היא ובעלה לכיוון הסמינר. אבל בדרך היתה תאונה קשה והבעל נהרג בתאונת דרכים שהיתה.

ואז חדרה ההבנה לכל מי ששמע את הסיפור שכביכול בורא עולם אומר לאדם: כשאני רציתי אתה לא רצית עכשיו שאתה רוצה אני לא רוצה. וזה מלמד אותנו להתאמץ ולא לפספס הזדמנויות שבורא עולם נותן לנו לחזור בתשובה, כדי שחס וחלילה לא יהיה מצב של כשאני רציתי אתה לא רצית עכשיו שאתה רוצה אני לא רוצה. ה' ירחם על כלל ישראל אמן ואמן.

כשאני רציתי אתה רצית עכשיו שאתה רוצה אני גם רוצה

אבא שלי עליו השלום רבי דוד יצחקי בן רג'ינה זצ"ל נפטר בח' אדר ב' תשע"ג.ב.ה. כשהבדיקות לא היו טובות אמר לו הרופא: מיד ללכת לבית חולים תל השומר. ושם בחדר מיון עשו לו בדיקות נוספות ואז התגלה חשש כבד מאוד שיש לו את המחלה לא אליכם בכבד.

היינו בהלם, כי אבא זצ"ל כל החיים שלו היה אדם בריא מאוד וחזק ובקושי היה חולה כל החיים שלו. ולא הבנו איך פתאום תקפה אותו מחלה כל כך קשה? הוא היה מחובר למכשירים בחדר מיון בתל השומר, שאמא שתחיה דואגת מאוד ולידו במיטה יחד עם אשתי ואיתי.

בערך בשעה שבע בערב אבא זצ"ל אמר לי: "לא התפללתי ערבית". אמרתי לו: אבא ה' ישמור אותך, עכשיו שעון חורף ותפילת ערבית בבית כנסת של בית החולים תל השומר, היה כבר בערך בשעה חמש וחצי ואין עוד מנינים, זה לא בני ברק כאן שיש מנינים מסביב לשעון.

אבא זצ"ל לא התייחס למה שאמרתי לו והסתכל עלי עוד פעם ואמר: לא התפללתי ערבית. אני מכיר את אבא שלי עשרות שנים ויודע שאבא זצ"ל לעולם לא אחר לתפילה בבוקר

ואני לא מדבר על מניינים של שבע בבוקר, אלא על מניינים של הרבה הרבה יותר מוקדם בבוקר. ואבא לעולם לא אחר. בשביל אבא זצ"ל לאחר לתפילה שווה בערך אצל משהו רגיל כמו לאכול חמץ בפסח או לאכול בכיפור. כי איחורים לתפילה לא היו אצלו בכלל. והבנתי שאין עם מי לדבר, כי הוא חייב להתפלל ערבית יהיה מה שיהיה ולכן במקום לשכנע אותו שאין סיכוי שיהיה מנין אני חייב ללכת לבית הכנסת של בית חולים כדי לראות מה כן אפשר לעשות. אז אמרתי לו: אבא אל תדאג יהיה בסדר בעזרת ה' יהיה לך מנין להתפלל ערבית, אני רץ לבית הכנסת של בית חולים נראה מה נעשה. רצתי דרך המסדרונות הארוכים של בית החולים עד שהגעתי לבית הכנסת של בית החולים, וראיתי שהבית כנסת ריק כי נגמרו מזמן המניינים של ערבית, ולא ידעתי מה לעשות לא ידעתי מה אני אגיד לאבא? גם ככה הוא סובל מאוד ולא רציתי להוסיף סבל על מה שיש לו כבר.

הסתכלתי מסביב וראיתי שליד הפתח של בית הכנסת עומדים 2 חסידים ומדברים, נגשתי אליהם ושאלתי אותם: אולי אתם יודעים אם יהיה כאן מנין לתפילת ערבית? והם ענו לי: אנחנו מארגנים מנין להתפלל ערבית עוד בערך רבע שעה.

אנחנו מורידים את אבא שלנו מהמחלקה ויהיה כאן עוד כמה דקות תפילת ערבית במנין. אין לך מה למהר להביא את אבא שלך כי עד שיורידו אותו יעבור זמן, בינתיים תלך להביא את אבא שלך אבל בלי לחץ כי יש עוד זמן עד שנתחיל.

רצתי מהר חזרה לחדר מיון, וכשהגעתי הודעתי לאבא זצ"ל: אבא יש מנין עוד כמה דקות של ערבית אבל אין לך מה למהר, כי הם מתחילים רק אחרי שיורידו את אבא שלהם מהמחלקה וזה ייקח להם הרבה זמן.

איך שאבא זצ"ל שמע שיש מנין. הוא מיד הוריד את החוטמים שהיו מחוברים אליו וניתק את עצמו מהמכשירים לעיניה המופתעות של אמא שלי שתחיה, והיא צעקה לו מה אתה עושה? למה אתה מנתק את המכשירים? זה מסוכן!

אבל אבא לא שם לב וכאילו לא שומע מה שאמא שתחיה אומרת לו, וניתק את עצמו מהמכשירים ואמר לה: לא התפללתי ערבית. האחות שהיתה שם אמרה לו אדוני מה אתה עושה? למה אתה מנתק את המכשירים ממך? ואבא זצ"ל ענה לה: לא התפללתי ערבית.

אמרתי לאמא שלי: אמא תעזבי אותו את הרי נשואה לו יותר מ-50 שנים ואת יודעת שתפילה בשבילו זה יותר חשוב מכל דבר בעולם תני לו ללכת להתפלל את יודעת מה זה תפילה בשבילו, והיא אמרה לי: נכון אני מכירה אותו שאין עם מי לדבר כשמדובר בתפילה בסדר אני מסכימה תלכו לבית הכנסת אבל תשמור עליו כי קשה לו ללכת.

יצאנו לכיוון בית הכנסת ואבא זצ"ל מיהר מאוד אמרתי לו: אבא אין לך מה למהר הם מחכים לנו ויש עוד הרבה זמן עד שיתחילו, אבא לא צריך למהר אתה לא מרגיש טוב בא נלך לאט, אבל אבא זצ"ל לא הקשיב לי ומיהר ואמר לי: בוא מהר שלא נפסיד את המנין, והלך במהירות אפילו שסבל מכאבים העיקר לא להפסיד את התפילה במנין.

כשהגענו ראיתי שהם מביאים את האבא שלהם לאט לאט עם כסא גלגלים, אבל שמתי לב שהם מכבדים אותו בצורה קצת יוצאת דופן מעבר לכיבוד הורים והיה נראה שמדובר ברב גדול מאוד, אלא שאני לא מכיר אותו, ואז שאלתי את אחד הילדים שלו מי זה האבא שלך? והוא ענה לי: זה האדמו"ר רבי מרדכי מזוויהל (הבן של האדמו"ר החמישי מזוויהל רבי גדליה משה מזוויהל זצוקלה"ה). והיום יש יארצייט לאדמו"ר רבי גדליה משה מזוויהל זצוקלה"ה ולכן אבא שליט"א יעלה שליח ציבור ואחר כך יעשה טיש בבית הכנסת של בית החולים.

האדמו"ר נכנס להתפלל ערבית והיה שליח ציבור ואבא זצ"ל התפלל יחד אתו ושמח שלא הפסיד את תפילת ערבית במנין. בסיום בתפילה אמרו החסידים לאבא זצ"ל: האדמו"ר ביקש שתישאר כמה דקות לאזכרה שהוא עושה לאבא שלו האדמו"ר גדליה משה גולדמן האדמו"ר מזוויהל זצוקלה"ה, אבא זצ"ל שמח ונשאר לאזכרה.

האדמו"ר מזוויהל אמר לאבא שלי כיון שאתה לא מדבר אידיש אז את דברי התורה לכבודך אני אגיד בעברית כדי שתוכל להבין מה שאני אומר. ואבא זצ"ל אמר לו תודה רבה ושמע דברי תורה והשמחה שלו היתה גדולה מאוד שזכה גם להתפלל וגם לשמוע שיעור תורה. כשהסתיים השיעור ברכנו ברכה אחרונה על העוגות וחזרנו לחדר מיון ששם חיכתה אמה שלי שתחיה. בדרך כשחזרתי הייתי בהלם כי נזכרתי בגמרא ממסכת ברכות שאמרה: כשאני רצייתי אתה לא רצית ועכשיו שאתה רוצה אני לא רוצה וקבלתי הלם. כי בגמרא כתוב כשאני רצייתי אתה לא רצית ועכשיו שאתה רוצה אני לא רוצה, מזה אפשר להבין שיש גם הנהגה הפוכה כשאני רצייתי אתה רצית ועכשיו שאתה רוצה גם אני רוצה.

כי זה בעצם מה שבורא עולם אמר לאבא זצ"ל: כל החיים שלך שאני רצייתי שאתה תתפלל ערבית אז גם אתה רצית להתפלל ערבית והקפדת כל החיים לעולם לא לאחר לשום תפילה, ועכשיו שאין לך מנין ואתה רוצה להתפלל ערבית אז אני אסדר לך מנין לערבית. למרות שבשעה הזאת בבית החולים בתל השומר כבר אין מניינים של ערבית.

אבל בגלל שאבא זצ"ל כל החיים שלו התפלל במניין תוך הקפדה לא לאחר לתפילה אז בורא עולם מידה כנגד מידה סידר לו תפילת ערבית אפילו במקום שהסיכוי הוא נמוך מאוד לארגן תפילת ערבית בשעה כזאת.

ולא רק שהיתה תפילת ערבית במנין לאבא זצ"ל אלא שזכה שגם האדמו"ר מזוויהל יהיה שליח ציבור וזכה גם לשמוע שיעור תורה אחרי התפילה. כי כל החיים שלו הוא רצה את מה שה' רוצה, שיתפלל במנין ועכשיו שקשה לארגן מנין בורא עולם סידר לו תפילת ערבית במנין. שאלתי את עצמי: אם אבא זצ"ל היה מאחר לתפילות לפעמים גם היה זוכה לסייעתא דשמיא הזאת? יכול להיות שכן אבל לא נראה.

וזאת בעצם ההנהגה משמים שאם רואים שאדם מתאמץ לעשות מצוה מסוימת והוא נקלע למצב שכמעט אי אפשר לקיים אותה אז בגלל שכל חייו התאמץ לעשות את המצוה הזאת אז בורא עולם נותן לו לקיים אותה בצורה הכי טובה כי כל חייו עשה את הרצון שלו כמו הרצון של הבורא.

כמו שכתוב במסכת אבות (פרק ב משנה ד): "הוא ה'ה' אומר, עשה רצונו כרצונו. כפי שיעשה רצונו כרצונו", שמשמעו מי שעושה את רצון ה' אז בורא עולם עושה את רצונו, ואז הבנתי שכל

החיים אבל זצ"ל עשה את רצון ה' והתפלל במניין והקפיד לעולם לא לאחר לשום תפילה אז כשהיה צריך מנין בתל השומר ה' סידר לו מנין כנגד כל הסיכויים שנראים לעין. כשאני רציני אתה תמיד רצית ועכשיו שאתה רוצה גם אני רוצה. זה המסר שחייב כל יהודי להחדיר לעצמו תמיד לרצות לעשות את רצון ה' יתעלה.

משל

חיל בצבא הרוסי ברח מהצבא והצבא לא הצליח לתפוס אותו ולהעניש אותו על העריקות שעשה מהצבא. כשהגיע לגיל 90 החליט לחזור בתשובה ולהסגיר את עצמו לשלטונות הצבא הרוסי. הגיע עם מקל הליכה ובחור צעיר שתומך בו כי לא יכל ללכת מרוב זקנה, ואמר למפקדים המופתעים: לפני 70 שנים ברחתי מהצבא הרוסי ואני מתחרט על מה שעשיתי אני מבקש סליחה וכעת רוצה להתגייס ולמלא את השירות הצבאי שלי במלואו. חיך אליו מפקד לשכת הגיוס ואמר לו: סבא'לה תחזור לבית אין לצבא מה לעשות אתך אתה זקן ולא יכול למלא את התפקידים הקשים.

נמשל

אדם עשה עבירות על החיים שלו וכשהוא נחלש ועומד למות הוא מתחרט על מה שעשה אז נכון שבורא עולם מקבל את התשובה שלו אבל זאת תשובה לא מעולה כי תשובה מעולה זה לחזור בתשובה כשאתה צעיר מלא כח ורצון לעשות עבירות עם יצר הרע חזק מאוד מאוד, ואז אתה מתגבר עליו וחוזר בתשובה אז זה אומר שאתה באמת חוזר בתשובה מעולה.

עם ישראל מתאחד להאמין בה' ולקדש שמו

הימים ימי ערב פסח תש"פ, הימים שחלפו על כולנו תוך הסתגרות בבתים וחרדה של ממש מאימת הנגיף והשלכותיו. הוראות הסגר פשטו בכל רחבי תבל, אין איש יוצא ובא מביתו, הכל ערכו את הסדר בבתיהם שלהם - בלי לארח ובלי להתארח. בבניין מגורים אחד בבורו פארק שבניו יורק מתגוררת אלמנה מבוגרת למדי, שבכל השנים הורגלה לארח את ילדיה הנשואים או להתארח אצלם, אולם השנה - אט אט הבינה כי תיאלץ לערוך את ליל הסדר לבד. כמה מצמרר לשמוע את המילים הללו, להתבונן בהן ולו לרגע.

לא מדובר בלערוך את הסדר עם ה'משפחה הגרעינית', למעשה - מדובר על עריכת ליל הסדר, הלילה המרגש והנעלה בשנה, ללא משפחה בכלל, או ליתר דיוק - ללא אף אדם נוסף בסביבה. כמה מדכא ועצוב לערוך ליל סדר בצורה כזו, לשבת כך - אלמנה לבדה,

גלמודה ובודדה, לעשות קידוש על היין, לשאול את עצמה את 4 הקושיות, לאכול את הסעודה ולסיים בשירת הלל דומעת מאי פעם...

אחד משכניה, שהעריך כי זה מה שיעלה בגורלה, החליט לעשות מעשה. הוא התקשר אל האלמנה, והציע הצעה שאי אפשר לסרב לה: הוא בביתו יגרור את השולחן הגדול של הסלון אל מול דלת הבית, ואף היא בביתה - תביא את שולחנה ותציבנו מול דלת ביתה שלה. בעת עריכת הסדר, לכל אורכו, שתי הדלתות יישארו פתוחות ברצף, וכך - בלי להתארח כמובן - תזכה האלמנה לחוות סדר משפחתי מרגש ושמה, אמנם לא בחברת ילדיה - אולם לפחות בחברת שכניה!

ההצעה קסמה לה במיוחד. אמת, אין כמו סדר משפחתי, אולם בצוק העתים, כשלא ניתן לצאת מהבית, לפחות תחוה סדר כהלכתו, בחברת משפחה, ילדים עליזים, שירה במקלה ותחושה חגיגית. ואכן, בליל הסדר, הדלתות והלבבות נפתחו לרווחה למשך שעות ארוכות...

השכן ערך את הסדר במנגינה נעימה, ילדיו השתתפו בחדווה, ואת הבנין כולו עטפה הילה שמימית נרגשת של יציאה לחירות. כל אחד ספון בביתו שלו - אולם החיבור קיים, החגיגות נושבת, הסדר נערך כהלכתו. שעות ארוכות ארך הסדר, ילדיו שאלו 'מה נשתנה' במתיקות נפלאה, והאלמנה פשוט התמוגגה מכל רגע.

בשעה מאוחרת בלילה נסגרו הדלתות, לאחר ברכת 'חג שמח' חגיגית. את האמת לא ניתן לכחד, היה זה סדר אחר ממה שהורגלה אליו משפחת השכן הטוב - הוא נערך מול דלת פתוחה, השולחן הוזז ממקומו למרחב צפוף מול דלת הכניסה, גם השירה והסדרי הסדר הותאמו לאורחת שבדירה ממול - אבל הכל היה שווה כדי להטעים אלמנה מצוף הסדר המשפחתי.

וכמעשהו בליל הסדר הראשון, כך גם בליל הסדר השני. בחו"ל הלא עורכים שני סדרים, ואף בלילה השני נפתחו הדלתות. שוב נערך סדר מהודר וחגיגי כדבעי, בהשתתפות משפחת השכנים בדירה אחת, והאלמנה לבדה - בדירה ממול, מחוברת עם הסדר שלהם, מתרגשת עמם, הכי קרוב שאפשר לליל הסדר המשפחתי אותו הכירה מאז ומתמיד.

החג חלף עבר לו, ובמוצאי החג, בלילה הראשון של חול המועד, התקשר בנה של האלמנה לדרוש בשלום אמו, כיצד עברו עליה ימי החג ולילות הסדר, כיצד חשה את יפעת החג ונפלאותיו, והאם שיתוף הפעולה עם השכן עלה יפה.

האלמנה הנרגשת לא מצאה את המילים לתאר את ההתרגשות שאפפה אותה, את הסדרים המרוממים שחוותה, את החגיגות שחשה בכל נימי לבה, ואז הוסיפה עוד כמה מילים, שהרטיטו את לב בנה: אתה יודע', אמרה האלמנה, האמת שממש הופתעתי לגלות, כי למרות שאנחנו והשכן לא שייכים לאותה קהילה, אולם המנגינות והנעימות שהשכן משורר - זהות לחלוטין לאלה שהיה שר אביך, בעלי זכרונו לברכה. בכלל, במהלך כל הסדר לא הרגשתי זרה או לא מכירה, הסדר היה דומה לחלוטין לסדר אותו אנו מנהלים בביתנו כל השנים. זו היתה הרגשה נפלאה לחוש חלק מהענין, להכיר, לזהות ולהזדהות עם כל ניגון ונעימה, כל קטע ואמירה!

הבן נפעם, וגילה את אוזן אמו בהתרגשות: 'אפתור לך את התעלומה, ואז תגלי רובד נוסף, קסום ומאיר, כמה טוב ובעל חסד הוא השכן. ובכן, לפני כמה ימים, הוא התקשר אליי, ובאמת לא כלשהי ביקש לדעת אילו ניגונים שורר אבא זכרונו לברכה, באילו קטעים מההגדה התעכב, מה היו הנהגותיו ומנהגיו. הוא רצה לדעת את כל הפרטים, ולא הניח לי עד שביקש ממני להקליט עבורו את הניגונים שאבא היה משורר בליל הסדר! רק עכשיו אני מבין: בעצם, השכן הטוב שלך פשוט שינה את ליל הסדר שלו. הוא פשוט התאים את עצמו - התאמה מושלמת ומלאה - לליל הסדר אליו הורגלת, לשירה ולנעימות אותן את מכירה, למנהגים ולצורה שאת מחבבת. היה חשוב לו להכיר כל ניגון, לבטח שורר את השירים הללו עם ילדיו והכין אותם מבעוד מועד, כדי שיליל הסדר יהיה עבורך מרגש ונעים, כדי שהחסד אותו הוא עושה - יהיה מושלם בתכלית!

הסיפור מדהים ומעורר השתאות. כשבוע לפני ליל הסדר, בכל בתי ישראל שוררת קדחתנות של עשייה. הנגיף משתולל בחוצות, החרדה חודרת ללבבות. ויהודי אחד, שכן נעים הליכות, שכח מכל אלה, שם את כל דאגותיו וטרדות הכנת החג בצד, והתפנה כל כולו - הוא ובני משפחתו, לערוך 'חזרות' לקראת קיום ליל הסדר שונה ממנהגם הרגיל, התואם לטעמה של שכנתו האלמנה, שיהיה מרגש וחגיגי עבורה ללא כל תחושת זרות או ניכור!

שם ויפת עושים מצוה ומכסים את אבא שלהם נח שהיה שיכור באהל

אבל שם התאמץ יותר מיפת במצוה

בראשית פרק ט פסוקים כ"ד

כ וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטֵּעַ כָּרֶם. כֹּא וַיִּשְׁתֶּי מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר וַיִּתְנַל בְּתוֹךְ אֶהְלֵה. כִּב וַיֵּרָא הֵם אֲבִי כְנָעַן אֶת עֲרֹנֹת אָבִיו וַיַּגִּד לְשָׁנִי אֶחָיו בְּחֵיץ. כג וַיִּקַּח שֵׁם וַיִּפֹּת אֶת הַשְּׂמֵלָה וַיְשִׁימוּ עַל שְׂכָם שְׁנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אַחֲרֵינִית וַיִּכְסּוּ אֶת עֲרֹנֹת אָבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרֵינִית וְעֲרֹנֹת אָבִיהֶם לֹא רָאוּ. כד וַיִּיקֶץ נֹחַ מִיַּיִנו וַיֵּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן.

שאלה

שם ויפת ביחד ראו את אבא שלהם נח מתגולל באהל ושניהם בקשו לכסות אותו, אבל בפסוק כתוב (בראשית ט, כג): "ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרינית ויכסו את ערנות אביהם ופניהם אחרינית וערנות אביהם לא ראו. כד וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן."

שם ויפת ביחד ראו את אבא שלהם נח מתגולל באהל ושניהם בקשו לכסות אותו, אבל בפסוק כתוב (בראשית ט, כג): "ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרינית ויכסו את ערנות אביהם ופניהם אחרינית וערנות אביהם לא ראו. כד וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן."

בתחילת הפסוק כתוב את המילים: "ויקח שם ויפת"? לכאורה היה צריך לכתוב את המילים: "ויקחו שם ויפת" ברבים?

תשובה

רש"י בראשית פרק ט פסוק כג

"ויקח שם ויפת" - אין כתיב ויקחו אלא ויקח? לימד על שם שנתאמץ במצוה יותר מִיפת. לכך זכו בניו לטלית של ציצית. ויפת זכה לקבורה לבניו. שנאמר (יחזקאל ל"א): "אֶתֶּן לְגוֹג מְקוֹם שֵׁם קָבֵר".

הסבר

נכון הדבר שגם שם וגם יפת שניהם כיסו את נח אבא שלהם עליו השלום, אבל שם התאמץ במצוה יותר מאשר יפת ולכן שם כתוב ראשון ויפת כתוב שני ולא רק זה אלא שכתוב בלשון יחיד על שם שקיים את המצווה ורק אחר כך כתוב שגם שם וגם יפת כיסו את אבא שלהם.

ובגלל ששם התאמץ על המצוה יותר מיפת הוא נכתב ראשון, מפני שמי שמתאמץ במצוה יותר נכתב ראשון. וגם השכר שקיבל שם יותר גדול מהשכר שקיבל יפת כי שם קיבל מצוה של ציצית ויפת לקבורה שמצות ציצית יותר גדולה.

זה מראה עד כמה חשובו שמים מדוקדק גם בשכר וגם בעונש בשיא הדקדוק, וכל מי שמתאמץ יותר מקבל יותר שכר למרות שיש שניים שעושים מצוה, הקב"ה מדקדק מי מתאמץ יותר ונותן לו שכר יותר, יחעלה שמו לעד אמן.

כיצד משקפיים הביאו לזכות בהון עתק ללא מאמץ

ביום שנקלע ר' אפרים למונסי שבניו יורק לצורך שמחה משפחתית, עלה בו הרהור שהפך לזבוב טורדני. הוא אמנם נסע לארה"ב לצרכים אחרים, ואמנם מעודו לא פשט יד לבקש עזרה מאיש, והוא אפילו מתבייש לעשות כן. אולם הרי הוא כבר כאן, ומי כמוהו מכיר את הררי החובות המעיקים עליו, אולי זו הזדמנות טובה לפנות ליהודים נדיבי לב ולבקש את עזרתם?

ממחשבה למעשה: ראשית, הוא מעדיף לפנות לשכונת בורו פארק שבברוקלין, המשופעת בנדיבים שאינם מכירים אותו. כדי להצליח, הוא פונה לחבר המתגורר בבורו פארק, ומבקש ממנו להתלוות אליו לגיוס הכספים, לא לפני שהוא מוודא שאינו מתבזה בחינם, וצפי ההכנסות עומד על 5,000 דולר כשהחבר מביע הסכמה, הם מסכמים כי ביום ראשון יסע ר' אפרים ממונסי לבורו פארק, ויחדיו יתחילו בגיוס הכספים.

בשבת שלפני, נקלע לידי של ר' אפרים גיליון בנושא 'שמירת העיניים'. ר' אפרים קורא בו, ונפעם לגלות אוצר ציטוטים מרוממים מספרים שונים, שכולם מבהירים מסר אחד והוא, שיתכן שמיועד לאדם שפע גדול של פרנסה משמים, ממתין לו אוצר של ברכה בהמשך החיים, ובעקבות כך שאינו שומר את עיניו כראוי, בשל העובדה שהוא נכשל בפגם הראיה, הוא מאבד במו ידיו - או במו עיניו במקרה זה - את כל הטובה המיועדת לו, את כל השפע שהבורא הכין עבורו!

ר' אפרים חש כי הדברים מכוונים אליו. בורא עולם הוביל את הגיליון הזה לידי - כדי שיקבל החלטה בתחום שמירת העיניים. על אתר הוא מקבל על עצמו לשמור על העיניים בשמירה מעולה ומדקדקת, כמו שני יהלומים הזקוקים להגנה רבתי. מעתה לא יביט אנה ואנה ולא יסתכל לכל כיוון, אלא ישמור את עיניו ומבטו טהורים וזכים.

ביום שלמחרת החלטתו זו, יום ראשון, הוא עולה לאוטובוס העושה את דרכו ממונסי לבורו פארק - כמתוכנן, נזכר בקבלה הטובה שקיבל אמש לשמור על העיניים מכל משמר, וחולף בו הרהור: 'הרי האוטובוס הזה עובר בדרכו דרך מנהטן, עיר גדולה וסואנת, מסוכנת מאוד לעיניים קדושות. איך זה משתלב עם הקבלה שקיבלתי על עצמי? האם אצליח לשמר את עיניי כראוי למרות המעבר במנהטן עמוסת השילוט הצבעוני וההמונים הססגוניים?'

על אתר הוא מקבל החלטה אמיצה ונחושה, מסיר את משקפיו מאפו, מוריד אותם מעיניו, תוחב אותם עמוק בכיסו. 'בלי משקפיים הרבה יותר קל, ממילא הכל מטושטש לחלוטין' - הוא מהרהר, שמח על התחבולה שנקט, שתבטיח את שלום עיניו וטהרתן. נכון, כתייר מארץ ישראל לא יוכל לצפות בנופי הדרך ממונסי בואכה בורו פארק, גם את העיר מנהטן שהכל שחים בגודלה ועוצמתה לא יזכה לראות, ועדיין - המחיר הזה כדאי, כדי לשמור על קדושת עיניו!

ואכן, המחיר היה כדאי: בבואו לבורו פארק, בתום נסיעה ארוכה נטולת משקפיים, חברו יוצא לקבל את פניו, ואומר לו בפשטות: 'האמת, שמיד אחרי שיצאת לדרך, חשבתי שפשוט מיותר שאתה בא. אם עוד לא היית עולה לאוטובוס - הייתי משאיר אותך במונסי, הרי אתה חף מניסיון, גיוס כסף עבורך גורם לך להתבייש, למה לך להסתובב ולפשוט יד? אני יכול לעשות זאת עבורך, אסתובב בשבילך, אתרים נדיבי עם למענך, אשתדל לגייס לך לא פחות ממאה אלף ש'!

ר' אפרים מופתע והמום, ולפתע קולט: בשעה שקיבל החלטה להסיר את המשקפיים - באותה שעה ממש החליט חברו כי לא נאה שיסתובב ויפשוט יד, וגמר אומר לעשות את העבודה במקומו!

עתה הוא יכול לשוב על עקבותיו, חברו דואג לגיוס כסף, בסכום עתק שלא עלה על דעתו, בלי להתאמץ, בלי להתבייש, בלי לפשוט יד - רק בזכות השמירה על העיניים! ואכן כך קרה: כעבור כמה ימים, שלח לו חברו למעלה ממאה אלף ש"ח שגייס מנדיבי עם בבורו פארק, הון עתק שר' אפרים אפילו לא חלם עליו.

וכשקיבל את הכסף היה בדרכו לארץ, כשהכסף מונח לצד המשקפיים - עמוק עמוק בתוך התיק, כי ר' אפרים כבר יודע שהשמירה על העיניים היתה המפתח שהוביל לאוצר הכלכלי הענק הזה!

סיפור זה, מחדד לעינינו עד כמה מקור השפע תלוי בשמירת העיניים, וכי לא יתכן שהגדלת הכנסות תהיה כרוכה בירידה בשמירת העיניים חלילה.

אם חשבנו שכדי לשפר את הפרנסה נצטרך להתפשר על שמירת העיניים, לצעוד במקומות מסוכנים לקדושת העיניים, להביט במכשירים שמחוללים נזקים בטהרת העיניים, לנסוע למקומות שיש בהם משום פגיעה בשמירת העיניים - מתברר שההיפך הוא הנכון, אדרבה, השמירה על קדושת העיניים היא המפתח לשפע, הצינור המוביל אותו. ככל שנתחזק בשמירת העיניים, ככל שנילחם על קדושתן וטהרתן - כך נזכה לראות ולחוש את ההשפעה של שמירת העיניים, בשפע אושר ופרנסה!

השגחה מהשמים - חלות לשבת קודש

שעת בין ערביים, דמדומי חמה טרם כניסת שבת המלכה. היישוב מירון עוטה הוד קדומים גלילי טהור, אוירת החולין מפנה את מקומה לזוך שבתי קסום, הכל ממהרים להספיק את ההכנות האחרונות טרם תשקע השמש, ושבת המלכה תפרוש את כנפיה על היישוב הקטן, שבמעלה גבעתו שוכן ציון הרשב"י.

כמדי 'שבת מברכים', גם בשבת הזו הגיעה קבוצה נכבדה של יהודים בראשות הרה"צ רבי אשר פריינד זצוקללה"ה לעשות את השבת בצילא דרשב"י, על אדמת מירון המרוממת. הם כבר מורגלים בכגון דא, יודעים מי מופקד על הדגים ומי על הסלטים, מי מביא ברכבו שתיה ומי אחראי על בישול המרק והעופות.

יש גם מי שמוטל עליו להביא חלות, 60 במספר לכל הסועדים כולם, אלא שבאותו ערב שבת נתקע רכבו של הלה במעלה הכביש צפונה, ואתו - נתקעו גם החלות. בימים ההם, כשהטלפון הסלולרי לא היה מצוי, ארך זמן עד שהידיעה הגיעה מירונה.

לבסוף, סמוך לכניסת השבת, הצליח בעל הרכב להיחלץ מהכביש ולמצוא מקום סמוך לשבות בו, כשהוא מיידע את בני החבורה השוהים כבר במירון כי החלות אתו - כלומר להם אין חלות. ושוב, יש לזכור כי מדובר בשנים עברו, טרם היה היישוב מירון אבן שואבת להמונים, לפני שמדי שבת שהו בו אלפי אורחים, שכל אחד מהם מביא עמו 2-3 חלות מיותרות.

בני החבורה אצו רצו להרה"צ רבי אשר זצוקללה"ה, לשאול את פיו כדת מה לעשות. רבי אשר, מופלג בדורו באמונה וביטחון היה, חיוך נראה על שפתיו ואפילו דוק של דאגה לא ניכר בעיניו. 'צאו וחפשו במבואות היישוב ובבתיו, בטוח אני שאבא לא משאיר את בניו ללא חלות לשבת!' - פסק בביטחון רב, והרצים יצאו דחופים.

הם עברו בית אחר בית, נקשו בכל דלת, ביקשו עזרה מכל עובר אורח. אפס, כי כולם פסקו ואמרו שיש בביתם חלות בכמות המותאמת לבני המשפחה, אין להם יכולת לעזור. בודדים

הציעו כמה מצות ללחם משנה, בכמות שהיא חוכא ואיטלולא לעומת בני החבורה הרבים הזקוקים לחלות עבור 3 סעודות.

החמה כבר עומדת בפאתי מערב, הצפצוף המבשר על כניסת השבת עומד להישמע ברמה, וחלות אין. בני החבורה כבר סרקו את הישוב מכל צדדיו, כבר היו מי שנקשו בביתם פעמיים ושלוש, ואפילו לחמניה קטנה אין בידם, או למצער גרגר שומשום. כלום אחד גדול, כשבעוד כמה דקות כבר תיכנס השבת, ואין להם חלות!

ואז, אחד מבני החבורה חולף על יד בנין האולפנה המקומי, ומציץ פנימה בתקוות מה. אלא שהבנין חשוך ונראה כסגור ומסוגר, נראה כי התלמידים נסעו לשבת חופשה, ואיש מהם אינו נראה באופק. כאילו כדי לאמת את תחושתו, הגיח 'אב הבית' המופקד על בנין האולפנה מדירתו שבקומת הקרקע, והודיע כי אם הוא בא לבקר מישהו - הרי שהגיע לחינם, שכן התלמידים כולם נסעו לדרכם, 'אין כאן איש, שבת חופשה!' פסק, וכמעט עמד לטרוק את השער. 'רגע, רגע', נשמע קולו של האיש המציץ, 'אני לא מחפש איש, אני מחפש חלות. אם אין תלמידים, שמא למצער יש כאן חלות? אולי יש איזה כמה חלות במקפיא, משהו? שאל, כטובע הנאחז בקש כבדל תקווה אחרון.

'אה, חלות אתה מחפש? דווקא זה יש בשפע' - אמר אב הבית, כשהאיש משתאה והמום, נשמע לו שהוא שומע את המילים כמתוך חלום... 'מנהל המשק, אח, שיהיה בריא, שכח לעדכן את המאפיה שהתלמידים נסעו, והבוקר נחת עליי משלוח של חלות... אין לי מה לעשות איתן. אתה רוצה אותן?'

'רוצה? - הרבה יותר!' - כמעט צווח האיש, 'אנחנו קבוצה גדולה כאן, והחלות שלנו נתקעו בדרך. אני רוצה לרכוש את כולן כאן ועכשיו, הרגע.' 'קח', אמר אב הבית בטון עייף, והלה עמד ושלשל לידי את הכסף, קונה את כל החלות.

הוא מחזיק בידי את קרטון החלות, ורץ אתו במורד מהאולפנה לבנין מוסדות 'יד עזרה', לעבר מקום כינוס בני חבורת הרה"צ רבי אשר, כשהוא נושא את הקרטון כמחזיק אוצר יהלומים יקר, וצעדי מרקדים כמוצא שלל רב ענב הצפצוף, הגיעו החלות ל'יד עזרה', והרה"צ רבי אשר זצוקללה"ה, באותו חיוך על פניו, מפטיר ואומר:

'נו, הרי אמרתי. אבא לעולם לא משאיר את בניו ללא חלות'... בני החבורה סופרים כמה יש בקרטון, ונפעמים: 60 חלות, בדיוק, אחת לאחת. הכמות הדרושה להם - המתינה להם במירון מהבוקר, אבא לא משאיר בנים ללא חלות, עובדה!

הם רצים אל הרה"צ רבי אשר, מספרים בהתרגשות כי ספרו את החלות, והנה הכמות תואמת להפליא באופן מדהים ממש. רבי אשר לא נרגש ולא נרעש, הן מהרגע הראשון היה בטוח כי לא יחסר פירור, בטחונו בה' אינו מותיר מקום לדאגה כלל, היה ברי לו כי בורא עולם ישלח אליו חלות. וגם דאג לאב בית שלא ישאר עם חלות מיותרות..

